



## MAKTABGACHA TA'LIM TIZIMINI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR

**Xalilova Dilbar Hikmatovna**

Turkiston yangi innovatsiyalar universiteti, magistr

**Annotatsiya.** Ushbu maqolada mamlakatimizda rivojlanib borayotgan maktabgacha ta'lim tizimidagi yangiliklar, olib borilayotgan ulkan islohotlar, yangi barpo bo'layotgan maktabgacha ta'lim tashkilotlari, oilaviy nodavlat va xususiy bog'chalarning rivojlanishi, maktabgacha ta'lim tizimida bola qamrovini yanada oshirish bo'yicha chora -tadbirlar haqida so'z boradi. Maktabgacha ta'lim tizimining o'ziga xosligi, ushbu sohada ilg'or xalqaro tajribalarni ommalashtirish, tizimda faoliyat ko'rsatadigan pedagog xodimlarni kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning samarali mexanizmlari yoritilgan.

**Kalit so'zlar.** ta'lim, tarbiya, rivojlanish, taraqqiyot, yangilik, qamrov, muassasa, pedagog.

Bugungi kunda mamlakatimizda ta'lim tizimining barcha bo'g'inlarida ulkan islohotlar olib borilmoqda. Ayniqsa, mamlakatimiz kelajagi va ravnaqida muhim o'rin tutadigan maktabgacha ta'lim sohasiga alohida e'tibor qaratilmoqda. Zero, bu tizim jamiyatning birlamchi va eng muhim bo'g'inidir. Bolalarda maktabgacha bo'lgan yoshda aqliy faollik oshadi, axloqiy va jismoniy xislatlar shakllanadi. Shu bois maktabgacha ta'lim sohasini rivojlantirish bo'yicha ham tashkiliy, ham mazmun jihatidan ko'p ishlar qilinmoqda. Ta'lim tizimining hozirgi kundagi rivojlanish bosqichida uning birinchi bo'g'ini hisoblangan maktabgacha ta'limda jadal o'zgarishlar yuz bermoqda va ular quyidagilarda namoyon bo'lmoqda: maktabgacha ta'lim muassasalari faoliyatining xuquqiy-me'yoriy asosi takomillashmoqda; maktabgacha ta'lim muassasalari moliyaviy-xo'jalik faoliyatining yangi turlariga o'tmoqda; nodavlat maktabgacha ta'lim muassasalari tarmog'i kengaymoqda; ta'limning ilg'or texnologiyalari joriy etilmoqda; xodimlar malaka oshirish tizimi takomillashmoqda; qisqa muddatli guruhlar asosida maktabgacha ta'lim muassasalarining muqobil shakllari joriy etilmoqda.

Ta'lim jarayoni bola shaxsiga yo'naltirilganligidan kelib chiqib, maktabgacha yoshdagi bolalarning ta'lim-tarbiyasi shaxsning rivojlanishida ijodiy va insonparvarlik tamoyillariga asoslangan holda ta'lim-tarbiyaning usul va uslublari tizimidan tashkil topgan hamkorlik pedagogikasi tamoyillariga tayanib amalga oshirilishi lozim.

Pedagogik hamkorlikning asosiy holatlari-ta'limga tarbiyachi va bolaning o'zaro ijodiy hamkorligi sifatida munosabat; majburlamasdan o'qitish; qiyin maqsad g'oyasi (bolaning oldiga murakkab maqsad qo'yiladi va uni yengib o'tishiga ishonch hissi singdiriladi); tayanchdan foydalanish (tayanch signallar); o'z-o'zini tahlil qilish (bolalar faoliyati natijalarini yakka tartibda va jamoa bo'lib muhokama qilish); erkin tanlov (tarbiyachi tomonidan ixtiyoriy ravishda bolalarning o'quv dasturini yaxshiroq o'zlashtirishlarini maqsad sifatida belgilab o'qitish vaqtini tanlashi); guruhning intellektual



foni (o'qitishning mazkur bosqichida ahamiyatli hayotiy maqsadlarni qo'yish va tarbiyalanuvchilar tomonidan dasturga nisbatan kengroq bilimlar egallash); shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, tarbiyachi va ota-onalar hamkorligi.

Maktabgacha ta'limning mazkur Konsepsiyasi uning 2017 yilgacha bo'lgan vazifalari, strategiyasi, maqsad va tamoyillarini aniqlab beradi.

Davlatimiz rahbari tomonidan sohaga oid qabul qilingan qaror va farmonlar natijasida chekka qishloqlarda ham yangi zamonaviy bog'chalar barpo etilib, qisqa vaqt ichida maktabgacha ta'lim tashkilotlari soni 5 ming 200 tadan 18 ming 300 taga oshdi. Bolalarni maktabgacha ta'lim bilan qamrab olish darajasi 2 barobar ortib, 60 foizga yetdi. Sohaga davlat-xususiy sheriklik mexanizmi joriy etilishi tufayli 223 mingdan ortiq o'ringa ega bo'lgan 7 ming 400 ta xususiy bog'cha tashkil qilindi. Bu maqsadlar uchun 1 trillion 850 milliard so'm imtiyozli kredit mablag'lari yo'naltirilib, 20 mingga yaqin yangi ish o'rni yaratildi. Davlat tomonidan berilgan imkoniyat va imtiyozlar natijasida xususiy va oilaviy bog'chalar ham ko'paydi. Bugungi kunda barcha maktabgacha ta'lim muassasalarida 1 million 700 ming nafar bola tarbiyalanmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2021-yil 24-may kuni hududlarda maktabgacha ta'lim muassasalari qamrovini kengaytirish masalalari muhokamasi yuzasidan o'tkazgan yig'ilishlarida 53 ta tumanda 34 ming o'rinli 2 mingta oilaviy bog'cha tashkil etish choralari belgilandi. Bunday bog'chalarga qo'shimcha ishchi yollashga ruxsat berib, qabul qilinadigan bolalar sonini ikki barobar oshirish taklifi ma'qullandi.

Davlat rahbari asosiysi ta'lim-tarbiya mazmuni ekanini ta'kidlab, oilaviy bog'chalarga o'quv qo'llanma va metodik materiallarni bepul etkazib berish vazifasini qo'ydi. Buning uchun davlat tomonidan jami 30 milliard so'm ajratiladi. Shuningdek, bunday muassasalarni zarur jihozlar bilan ta'minlash uchun 5 foiz stavkada 30 million so'mgacha imtiyozli kreditlar beriladi.

Har bir mamlakatning iqtisodiy qudrati, ijtimoiy-ma'naviy hayot darajasining yuksalishi ta'lim tizimining raqobatbardoshligi, ilm-fan taraqqiyoti bilan belgilanadi.

Shu bois, O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasida ta'lim sohasini tubdan takomillashtirish, ta'lim sifatini oshirish, intellektual salohiyatli, jismoniy barkamol avlodni shakllantirish, aniq fanlarni chuqurlashtirib o'qitish va iqtisodiyotning turli sohalari uchun malakali kadrlarni tayyorlash ustuvor vazifalar sifatida belgilangan bo'lib, pirovardida bugungi davr talabiga javob bera oladigan ta'lim tizimni yaratish ko'zda tutildi.

XULOSA. Maktabgacha ta'lim muassasalarining 12 ming nafar xodimini o'qitish va malakasini oshirish bo'yicha qisqa muddatli kurslar tashkil etilishi belgilandi.

Bundan tashqari maktabgacha ta'lim tizimi kengaytirilib quydagi vazirliklar tashkil qilindi:

Vazirlik tizimiga quyidagilar kiradi:

- Vazirlikning markaziy apparati;





- hududiy bo'linmalar;
- Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktor va mutaxassislarini qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish instituti;
- "Ilk Qadam" jurnali tahririyati;
- davlat maktabgacha ta'lim tashkilotlari;
- Axborot va pedagogika texnologiyalari innovatsion markazi;
- Maktabgacha ta'limni rivojlantirish jamg'armasi;
- Ixtisoslashtirilgan loyiha-izlanish instituti;
- Infratuzilmani rivojlantirish bo'yicha injiniring kompaniyasi;
- Maktabgacha ta'lim vazirligining pedagogika kollejlari.

### Adabiyotlar ro'yxati

1. Prezidentning 26.05.2021 yildagi «Hududlarda maktabgacha ta'lim xizmatlarini kengaytirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida»gi PQ-5125-son qarori.
2. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida - O'zbekiston respublikasi vazirlar mahkamasining Qarori 391-sonli qarori T.: 2019 y.
3. Umarova F.B, Sodiqova N.A Maktabgacha ta'lim tizimiga zamonaviy yondashuv. SCIENTIFIC PROGRESS VOLUME 2 I ISSUE 2 I 2021
4. F.R.Qodirova, Sh.Q.Toshpo'latova, N.M.Kayumova, M.N.A'zamova " Maktabgacha pedagogika".T.: -2019



ILMIY NASHRLAR MARKAZI